

Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker, under förutsättning att det finns ett fortsatt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd, att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka bestående av högst 470 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (Minusma) till utgången av juni månad 2017.

Utskottet föreslår två tillkännagivanden till regeringen. Enligt utskottet bör regeringen fastställa uppföljningsbara nationella mål för att kunna utvärdera de insatser som Sverige genomför inom ramen för Minusma. Utskottet anser också att regeringen bör ta de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till medicinsk evakuering inom ramen för insatsen.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående verksamhet.

I betänkandet finns två reservationer (SD) och ett särskilt yttrande (M, C, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali.

Sex yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden.....	7
Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali	7
Reservationer	15
1. Försvarsbudget, punkt 4 (SD).....	15
2. Bistånd och humanitära insatser, punkt 5 (SD)	15
Särskilt yttrande	17
Försvarsbudget, punkt 4 (M, C, L, KD)	17
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
Följdmotionerna	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali**

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 470 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (Minusma) till utgången av juni månad 2017, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:119.

2. **Mål och utvärdering**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om mål för och utvärdering av det svenska deltagandet i Minusma och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1.

3. **Medicinsk evakueringsförmåga**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om medicinsk evakueringsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2.

4. **Försvarsbudget**

Riksdagen avslår motionerna
2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 och
2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3.

Reservation 1 (SD)

5. **Bistånd och humanitära insatser**

Riksdagen avslår motion
2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 28 april 2016

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Åsa Lindestam (S), Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Björn Söder (SD), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Sofia Arkelsten (M), Maria Andersson Willner (S), Mikael Jansson (SD), Allan Widman (L), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD) och Kent Härstedt (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (Minusma) beslutat att föreslå att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 470 personer till förfogande för deltagande i Minusma till utgången av juni månad 2017 under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Propositionen har remitterats till utrikesutskottet. Utrikesutskottet och försvarsutskottet har därefter, med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen, beslutat att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 12 april 2016 höll utrikesrådet Anna-Karin Eneström från Utrikesdepartementet, statssekreterare Jan Salestrand från Försvarsdepartementet och överbefälhavare Mikael Bydén från Försvarsmakten en föredragning om det svenska bidraget till Minusma.

Den 25 september 2015 informerade kabinetssekreterare Annika Söder från UD, statssekreterare Jan Salestrand från Försvarsdepartementet och representanter för Försvarsmakten utrikesutskottet och försvarsutskottet om Sveriges internationella insatser.

I december 2015 deltog ledamöter från utrikesutskottet och försvarsutskottet i en ceremoni i Karlsborg för återvändande deltagare i Minusmainsatsen.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den 5 juli 2012 antog Förenta nationernas (FN:s) säkerhetsråd resolution 2056, som fastställde att situationen i Mali utgjorde ett hot mot internationell fred och säkerhet.

Den 12 oktober 2012 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2071, som bl.a. uppmanade det internationella samfundet att stödja Malis försvars- och säkerhetsstyrkor med utbildning och rådgivning.

Den 20 december 2012 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2085, som med stöd av FN-stadgans kapitel VII medgav etableringen av en afrikanskled internationell stödsats i Mali, Afisma (African-led International Support Mission to Mali), och bad FN:s generalsekreterare att upprätta en FN-närvaro i landet.

Den 17 januari 2013 beslutade Europeiska unionen (EU) att inrätta en militär utbildnings- och rådgivningsinsats till stöd för Malis försvarsmakt

(EUTM Mali). Regeringen beslutade den 31 januari 2013 att Sverige skulle delta i EUTM Mali med högst 15 personer under högst 15 månader.

Den 25 april 2013 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2100, som med stöd av FN-stadgans kapitel VII inrättade en FN-ledd stabiliseringsinsats i Mali, Minusma (United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali). Den 1 juli 2013 integrerades Afismas militära styrkor i FN-insatsen.

Den 12 februari 2014 skickade FN-sekretariatet en formell förfrågan till Sverige om styrkebidrag till underrättelseenheten (All Sources Information Fusion Unit, Asifu) i Minusma. Den 13 mars 2014 fattade regeringen beslut om proposition 2013/14:189 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali, och den 12 juni 2014 gav riksdagen bifall till regeringens förslag (bet. 2013/14:UFöU2, rskr. 2013/14:335).

Den 25 juni 2014 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2164, som förlängde Minusmas mandat med ett år. Den 11 september 2014 fattade regeringen beslut om att ingå ett samförståndsavtal med FN om ett svenskt styrkebidrag till Minusma. Avtalet undertecknades av utrikesministern den 25 september 2014.

Riksdagen gav den 23 april 2015 bifall till regeringens förslag om fortsatt svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali till utgången av juni månad 2016 (prop. 2014/15:68, bet. 2014/15:UFöU3).

Den 29 juni 2015 antog FN:s säkerhetsråd resolution 227, som förlängde Minusmas mandat med ett år fram till den 30 juni 2016.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Minusma till utgången av juni månad 2017, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd.

Regeringen bedömer att det svenska bidraget till insatsen under normala omständigheter kommer att uppgå till ungefär 320 personer på plats. Om behov uppstår ska styrkan tillfälligt kunna utökas till högst 470 personer.

I propositionen redogör regeringen för situationen i Mali och för det internationella samfundets och Sveriges engagemang i landet. Regeringen redogör även för insatsens folkrättsliga mandat, beskriver det avsedda svenska deltagandet och redovisar sina överväganden för detta.

Utskottets överväganden

Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens proposition 2015/16:119 om svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (Minusma). Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om mål för och utvärdering av den svenska insatsen och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen ställer sig även bakom det som utskottet anför om medicinsk evakueringsförmåga och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen två motionsyrkanden. Riksdagen avstyrker motionsyrkanden om försvarsbudget och vissa humanitära frågor.

Jämför reservationerna 1 och 2 (SD) och det särskilda yttrandet (M, C, L, KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att Sverige ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 470 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (Minusma) till utgången av juni månad 2017, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd.

Det svenska bidraget till Minusma föreslås utgöra en del av insatsens samlade underrättelsestruktur. I det svenska förbandet ingår även en nationell stödenhet med bl.a. en kvalificerad sjukvårdskomponent, analysfunktioner samt personal för drift och underhåll av basen och dess struktur. Avsikten är dessutom att även fortsättningsvis placera stabsofficerare vid relevanta staber.

Huvuduppgiften för det svenska förbandet är att till stöd för genomförandet av Minusmas mandat bidra till insatsens underrättelseenhet. Inom ramen för tillgängliga resurser ska det svenska förbandet dessutom bidra till upprätthållandet av säkerhetsrådets resolution 2227.

Det svenska bidraget förutses under normala omständigheter uppgå till ca 320 personer, men ska med kort varsel kunna förstärkas tillfälligt för räddnings-, evakuerings-, och förstärkningsinsatser. Sammantaget ska det svenska bidraget kunna uppgå till högst 470 personer.

Det svenska bidraget till insatsen inleddes under hösten 2014 och blev fulltaligt våren 2015. Det är regeringens avsikt att styrkebidraget till Minusma ska vara långsiktigt.

Regeringen förbereder också ett bidrag under 2017 med ett transportplan, TP84, för taktisk flygtransport till insatsen som en del av en nordisk rotation. Regeringen avser att återkomma till riksdagen nästa år, när förhandlingar med FN om tidpunkten för och omfattningen av denna del av bidraget är avslutade.

Sverige ska som deltagare i insatsen stödja och påskynda ansträngningarna att genomföra FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 från 2000, med efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionens åtaganden bör genomsyra det svenska förbandets verksamhet. Hänsyn ska tas till kvinnors roll som aktörer och till kvinnors och flickors särskilda skyddsbehov.

Kostnaden för det svenska bidraget under 2016 kommer enligt regeringens beräkningar att uppgå till högst 700 miljoner kronor. Kostnaderna ska belasta anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Motionerna

I motion 2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) understryker motionärerna i yrkande 1 vikten av att fastställa nationella mål för att kunna utvärdera de insatser som Sverige genomför inom ramen för Minusma. Motionärerna anser också att regeringen bör ta de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till medicinsk evakuering för insatsen (yrkande 2). Slutligen konstaterar motionärerna i yrkande 3 att insatsen under 2016 väntas bli 40 miljoner kronor dyrare än under 2015 och understryker att nya eller utökade insatser inom ramen för Minusma inte får medföra att Sveriges försvarsförmåga påverkas negativt.

Sverigedemokraterna föreslår i kommittémotion 2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. yrkande 1 att regeringen bör öka satsningarna på humanitärt stöd, vatten och sanitet samt jordbruksutveckling i Mali. Dessutom anser motionärerna att det humanitära biståndet till utsatta flyktingar i Malis närområden bör öka (yrkande 2). I yrkande 3 anför motionärerna att regeringen i kommande budgetförslag bör skjuta till medel för att kompensera försvarsmakten för den ekonomiska belastning som stabiliseringsinsatsen i Mali innebär.

Utskottets ställningstagande

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får en svensk väpnad styrka sändas till ett annat land om riksdagen medger det, om det medges i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldigheten att vidta åtgärden följer av en internationell överenskommelse eller en förpliktelse som har godkänts av riksdagen. Denna demokratiska förankring är enligt utskottets uppfattning väsentlig för att uppnå ett starkt folkligt stöd för insatserna. Att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att sända svenska trupper på uppdrag utomlands är ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter visar

kan förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser inte uteslutas.

Utskottet behandlade i samband med beredningen av de säkerhetspolitiska aspekterna av propositionen om Sveriges försvarspolitik för perioden 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:UFöU5) frågan om folkrättslig grund för svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser. Utskottet anförde att huvudlinjen är att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser ska ha ett mandat från säkerhetsrådet. Detta gäller i synnerhet för fredsframtvingande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Då ska säkerhetsrådets mandat alltid sökas. Också när det gäller fredsbevarande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VI eftersträvas ett tydligt stöd från säkerhetsrådet. Samtidigt medger folkrätten att sådana insatser görs enbart med den mottagande statens och övriga relevanta parter samtycke. Utskottet konstaterade att den stora utmaningen uppstår i de exceptionella lägen när säkerhetsrådet inte förmår att förhindra folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser, etnisk rensning eller andra omfattande övergrepp, inklusive systematiska våldtäkter av kvinnor och utnyttjande eller exploatering av barn i väpnade konflikter. FN-toppmötet i september 2005 slog fast att det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar att förhindra grava övergrepp, folkmord och etnisk rensning. Sverige var en av de drivande krafterna bakom denna principöverenskommelse om skyldigheten att skydda (Responsibility to Protect). Det är ett viktigt steg i utvecklingen av det internationella normsystemet. I akuta situationer när säkerhetsrådet inte axlar sitt ansvar måste Sverige efter en noggrann bedömning överväga vad som ändå kan göras för att mildra mänskligt lidande. En sådan bedömning måste alltid göras med utgångspunkt i den enskilda, aktuella situationen och beakta folkrättsliga, politiska och humanitära aspekter.

Utskottet underströk också att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är centralt. Detta bör genomsyra agerandet i alla faser av planeringen och genomförandet av en insats.

Utskottet konstaterar att det finns ett tydligt folkrättsligt mandat för den aktuella insatsen i Mali och att ett svenskt deltagande svarar mot en direkt förfrågan från FN. Utöver mandatet från FN:s säkerhetsråd finns det även en inbjudan till FN från Malis regering. En förutsättning för att det ska finnas ett folkrättsligt mandat också efter den 30 juni 2016 – som därmed också inbegriper det svenska bidraget – är att säkerhetsrådet antar en resolution som förlänger Minusmas mandat efter detta datum i enlighet med FN-stadgans kapitel VII.

Vidare underströk utskottet i det ovannämnda betänkandet (2014/15:UFöU5) att Sverige, som medlem i FN och i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av säkerhetsrådets resolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och 1820 om sexuellt våld i väpnade konflikter, ska bidra till att genomföra resolutionerna genom aktiviteter såväl nationellt som regionalt och globalt. Resolutionernas åtaganden bör

genomsyra alla aspekter av svenska krishanteringsinsatser. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att det framgår av propositionen att Sverige, som deltagare i Minusma, ska stödja och påskynda ansträngningarna att genomföra de ovannämnda resolutionerna.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det kan uppstå behov av snabba förstärkningar av den svenska insatsen. Av det skälet är det viktigt att det på förhand finns en marginal som riksdagen har beslutat om och som kan tas i anspråk för förstärknings- eller evakueringsinsatser. Denna marginal ska dock inte vara större än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Utskottet förutsätter att riksdagen får information genom de berörda utskotten eller i kammaren, i anslutning till att en beslutad marginal för förstärknings- eller evakueringsinsats tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver ca 320 personer inte kan ske utan att ett nytt beslut fattas av riksdagen.

Frågan om utvärdering av insatsen tas upp i en motion. Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. Bestämmelserna i budgetlagen utesluter inte att resultatredovisningar även lämnas i andra sammanhang.

Frågan om uppföljning och utvärdering av internationella insatser behandlades av utrikesutskottet våren 2012 (skr. 2011/12:18, bet. 2011/12:UU13). Utrikesutskottet underströk då att det är angeläget att målsättningar och motiv för de svenska bidragen till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området tydligt framgår. Utrikesutskottet välkomnade därför att regeringen i skrivelsen utlovade att motiv och mål tydligare skulle lyftas fram i de propositioner som handlar om att sända en svensk väpnad styrka utomlands.

Utskottet konstaterar att motivet för Minusmainsatsen är utförligt redovisat i propositionen genom en beskrivning av den säkerhets- och utvecklingspolitiska situationen i Mali och dess närområde. Beträffande mål för Minusmainsatsen som helhet framgår det att den enligt FN:s säkerhetsråds resolution 2227 har fyra huvudsakliga uppgifter:

1. Stöd till säkerhet, stabilitet och skydd av civila.
2. Stöd till den nationella politiska dialogen och försoning.
3. Stöd till att återupprätta statens överhöghet i hela landet, återuppbygga Malis säkerhetssektor, främja och skydda mänskliga rättigheter samt stöd till humanitärt bistånd.
4. Stöd till parterna att uppfylla fredsavtalet.

Insatsen ska även skydda FN-personal och bevara Malis kulturarv. Enligt resolutionen ska FN:s generalsekreterare var tredje månad rapportera till säkerhetsrådet om Minusmas insatser för att stödja fredsavtalet.

Målet för svenskt deltagande i insatsen är enligt propositionen att bidra till att uppfylla Minusmas mandat enligt säkerhetsrådets resolution. Huvuduppgiften för det svenska förbundet är att till stöd för genomförandet av

Minusmas mandat bidra till insatsens underrättelseenhet. Inom ramen för tillgängliga resurser och förmågor ska det svenska förbundet dessutom bidra till upprätthållandet av säkerhetsrådets resolution 2227 i övrigt. Insatsen beskrivs också som en möjlighet för Försvarsmakten att fördjupa sin kunskap om FN:s fredsfrämjande verksamhet.

Enligt Försvarsmaktens regleringsbrev för 2016 ska myndigheten redovisa viktigare verksamhet som har genomförts i de internationella militära insatserna inklusive en övergripande beskrivning av den operativa verksamhet som har genomförts under året. Försvarsmakten ska också redogöra för de viktigaste erfarenheterna från de internationella militära insatserna samt om dessa påverkat förbandsproduktionen och krigsförbandens utveckling.

Utskottet har fått information om att Försvarsmakten fortlöpande utvärderar samtliga insatser, såväl nationella som internationella. Det finns en etablerad procedur och funktion på alla nivåer i Försvarsmakten för erfarenhetshantering av övningar och insatser. När det gäller Minusma ansvarar FN för den samlade erfarenhetshanteringen av operationen som helhet, där Försvarsmakten endast bidrar med intryck (Lessons Identified). FN:s samlade strategiska uppföljning (Strategic Review) presenteras kvartalsvis, och bilateral återkoppling om det svenska styrkebidraget görs från fall till fall.

Försvarets utvärdering av det svenska styrkebidraget tar sin utgångspunkt i Försvarsmaktens nationella stödplan Minusma. Månadsvis operationsvärderas insatsen mot ett antal avgörande punkter och delmål, och beroende av resultatet omdiriktas förbundet direkt eller vid en senare tidpunkt, exempelvis som styrande ingångsvärde vid rotationsförberedande insatsutbildning.

I likhet med vad utskottet anfört beträffande svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (prop. 2014/15:13, bet. 2014/15:UFöU2) anser utskottet att den svenska insatsen inom ramen för Minusma bör utvärderas och löpande analyseras, särskilt med tanke på att regeringen aviserar att det svenska styrkebidraget till Minusmainsatsen ska vara långsiktigt. En väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida engagemang när det exempelvis gäller styrning, civil-militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällslig nivå i mottagarlandet.

En förutsättning för att kunna genomföra en utvärdering är att konkreta, uppföljningsbara mål formulerats för den svenska insatsen. Utskottet gör bedömningen att det mål som anges i propositionen inte är tillräckligt för detta ändamål. Utskottet noterar att regeringen i propositionen aviserar att man avser att återkomma till riksdagen med förslag om nya svenska bidrag till Minusma. Regeringen bör i detta sammanhang formulera uppföljningsbara mål för den svenska insatsen och ange hur man avser att utvärdera den mot de uppställda målen. Med bifall till motion 2015/16:3362 yrkande 1 bör detta ges regeringen till känna.

I samband med beslutet om den nu pågående svenska Minusmainsatsen (prop. 2014/15:68, bet. 2014/15:UFöU3, rskr. 2014/15:184) uppmanade

riksdagen, genom ett tillkännagivande, regeringen att ta de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till medicinsk evakuering inom ramen för insatsen. Regeringen har i skrivelse 2015/16:75 redogjort för sina åtgärder med anledning av tillkännagivandet. Av skrivelsen framgår att regeringen verkat för att FN ska leva upp till sina åtaganden i fråga om helikopterbidragen till den västra sektorn i Minusma och att man vid upprepade tillfällen framfört detta till FN samt till franska företrädare. Sedan slutet av 2015 finns samtliga utlovade helikoptrar på plats och är operativa. Detta medför en ökad operativ handlingsfrihet för det svenska förbandet genom att bidra till en ökad robusthet i sjukvårdskedjan. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandet är tillgodosett. Skrivelsen kommer att behandlas av konstitutionsutskottet under våren (bet. 2015/16:KU21).

Enligt ett motionsyrkande kvarstår brister när det gäller den medicinska evakueringsförmågan i och med att de indonesiska helikoptrar som tillförts saknar förmåga att verka i mörker. Bristen på mörkerförmåga bekräftades av Försvarsmakten vid föredragningen den 12 april. Enligt Försvarsmakten anpassar förbandet löpande sitt taktiska uppträdande med hänsyn till säkerhetsläget, logistiska förutsättningar och tillgänglighet på sjukvårdsresurser. När förbandschefen planerar sin verksamhet förhåller denne sig till möjligheten att upprätthålla en akutsjukvårdsberedskap enligt 10-1-2-principen. På tio minuter ska omhändertagande på plats ske genom kamrathjälp, inom en timme ska medicinsk evakuering (Medevac) påbörjas och inom två timmar ska kirurgiska ingrepp kunna påbörjas. I syfte att hantera ovanstående förutsättningar och samtidigt vara tillgänglig för operativ effekt i operationsområdet har Försvarsmakten en sjukvårdsresurs omfattande ca 25 personer. Denna resurs tillgodoser Medevac för svenska soldater genom egna transporter för medicinsk evakuering och egna kirurgiresurser. Därigenom kan enligt Försvarsmakten 10-1-2-principen upprätthållas dygnet runt med egna resurser och förbandet kan verka i operationsområdet. Bristen på Medevac-helikopter nattetid påverkar dock förbandets aktionsradie.

Utskottet välkomnar Försvarsmaktens åtgärder för att begränsa konsekvenserna av den bristande mörkerförmågan, men konstaterar att problem kvarstår när det gäller förmågan till medicinsk evakuering för den svenska styrkan i Mali. Bristerna påverkar styrkans möjligheter att verka effektivt i insatsområdet och kan påverka personalens säkerhet. Utskottet anser att regeringen bör ta initiativ för att säkerställa medicinsk evakueringsförmåga dygnet runt inom ramen för insatsen. Med bifall till motion 2015/16:3362 yrkande 2 bör detta ges regeringen till känna.

Frågan om bistånd till Mali tas upp i en motion. Utskottet noterar att Sveriges långsiktiga bistånd till Mali för 2015 uppgick till knappt 180 miljoner kronor. För 2016 beräknas biståndet uppgå till ca 200 miljoner kronor. Insatserna kan indelas i två huvudkategorier, dels hållbar utveckling av naturresurser och klimatanpassning, dels demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. Ett genomgripande tema är rättighetsperspektivet.

Kvinnor och barn utgör en särskild målgrupp. En ny strategi för Sveriges utvecklingssamarbete utarbetas för närvarande i Regeringskansliet.

För 2015 uppgick Sveriges humanitära stöd till Mali till 64,7 miljoner kronor. Det svenska stödet kanaliseras genom FN, Internationella rödakorskommittén och internationella och svenska humanitära organisationer, samt genom expertpersonal som ställs till förfogande genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Sverige bidrar även med omfattande basbudgetstöd till humanitära organisationer som har betydande insatser i Mali och dess grannskap. För 2016 planeras 53 miljoner kronor i humanitärt stöd till Mali.

Utskottet noterar att regeringen beräknar att kostnaden för det svenska bidraget till Minusma under 2016 kommer att uppgå till högst 700 miljoner kronor. Kostnaderna ska belasta anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap och är beräknade utifrån den justerade beräkningsmodellen för kostnadsfördelning mellan anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt och anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap. Regeringen bedömer att eventuella merkostnader för en förstärkning, evakuering eller både och ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag. Vidare kommer återställandekostnader till följd av insatsen att belasta anslaget. Utskottet noterar att regeringen inte anger någon beräknad kostnad för 2017 och förutsätter att regeringen återkommer till detta i budgetpropositionen för 2017.

När det gäller motionsyrkandena om konsekvenserna av den ekonomiska påfrestning som Försvarsmakten utsätts för i och med stabiliseringsinsatsen kan utskottet konstatera vad som anges ovan, att kostnader för insatsen ska belasta anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Enligt riksdagens beslut (bet. 2015/16:FöU1) får detta anslag användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdagen och regeringen. Vidare får anslaget användas för Sveriges del för de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med internationella EU-ledda insatser som finansieras via den s.k. Athenamekanismen. Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser. Anslaget 1:2 kan därmed inte användas till att finansiera andra delar av Försvarsmaktens verksamhet. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen får återkomma till förslag som rör framtida fördelning av statsbudgeten inom ramen för riksdagens budgetprocess.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2015/16:119 och avslår motionerna 2015/16:3352 yrkandena 1–3 och 2015/16:3362 yrkande 3 i den mån de inte tillgodosetts genom det anförda.

Utskottet förordar därmed, under förutsättning att det finns ett mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd, att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka till förfogande för deltagande i Minusma till utgången av juni månad 2017.

Reservationer

1. Försvarsbudget, punkt 4 (SD)

av Björn Söder (SD) och Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 och
avslår motion
2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

I en situation där Sverige inte har ett svenskt existensförsvar att tala om, samtidigt som det säkerhetspolitiska läget i Europa ser mycket osäkert ut, anser vi det inte vara läge för ytterligare påfrestningar i försvarsbudgeten. Vi anser därför att regeringen bör ge besked om ökade resurser till försvaret, åtminstone additionella medel i syfte att kompensera för de ekonomiska påfrestningar som det innebär för försvarsmakten att genomföra Minusmainsatsen.

2. Bistånd och humanitära insatser, punkt 5 (SD)

av Björn Söder (SD) och Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt regeringens proposition är de humanitära behoven i Mali och regionen omfattande. En humanitär kris pågår i hela Sahelområdet, vilken i huvudsak beror på torka, höga spannmålspriser och ekologisk degradering. Enligt FN är

i dag ca 2 miljoner människor i Mali drabbade av matosäkerhet och i behov av humanitärt stöd.

Under 2015 var 709 000 barn i åldern 6–59 månader akut undernärda. Särskilt drabbad är regionen Timbuktu där 17,5 procent av befolkningen lider av akut undernäring. Vid sidan av livsmedel och jordbruksutveckling är behoven av vatten och sanitet stora. Utöver dessa orsaker har konflikten i Mali bidragit till stora flyktingströmmar inom och mellan länder och har skapat ytterligare humanitära behov. UNHCR beräknar att det finns över en kvarts miljon internflyktingar i landet. Till följd av det förbättrade säkerhetsläget har flyktingar också långsamt börjat återvända. Mot bakgrund av detta anser vi att Sverige också bör förstärka de humanitära insatserna till flyktingar samt bistånd som går till humanitärt stöd, vatten, sanitet och jordbruksutveckling i Mali.

Särskilt yttrande

Försvarsbudget, punkt 4 (M, C, L, KD)

Karin Enström (M), Hans Wallmark (M), Lena Asplund (M), Kerstin Lundgren (C), Sofia Arkelsten (M), Allan Widman (L) och Mikael Oscarsson (KD) anför:

Alliansen ställer sig bakom propositionens förslag om att ställa en svensk väpnad styrka till Minusmas förfogande fram till slutet av juni månad 2017. Vi välkomnar den svenska insatsens bidrag till förstärkt säkerhet och stabilitet i Mali i enlighet med FN:s säkerhetsråds mandat. Självklart ska Sverige arbeta för att Minusmas mandat uppfylls.

Regeringen beräknar att det svenska bidraget under 2016 kommer att uppgå till högst 700 miljoner kronor. Kostnaderna ska belasta anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Under 2015 uppgick kostnaden för det svenska bidraget till 660 miljoner kronor. I kostnaderna för 2015 ingick etableringskostnader, inklusive byggnation av Camp Nobel. Varför insatsen trots det under 2016 väntas bli 40 miljoner kronor dyrare är oklart. Alliansen vill framhålla att regeringen bör redovisa skälen bakom kostnadsökningen och hur den ska finansieras.

Regeringen bedömer att eventuella merkostnader för en förstärkning, evakuering eller både och ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag. Vidare kommer återställandekostnader till följd av insatsen att belasta anslaget, men regeringen anger inte någon beräknad kostnad för 2017 och måste snarast återkomma med beräkningar.

Vi vill vidare framhålla att det är viktigt att finansieringen av insatsen inte påverkar övriga anslag för det militära försvaret negativt. Nya eller utökade insatser får inte medföra att Sveriges försvarsförmåga påverkas negativt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:119 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 470 personer till förfogande för deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali (MINUSMA) till utgången av juni månad 2017, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd (avsnitt 8).

Följdmotionerna

2015/16:3352 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka satsningarna på humanitärt stöd, vatten, sanitet och jordbruksutveckling i Mali och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka det humanitära biståndet till utsatta flyktingar i Malis närområden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sina kommande budgetförslag bör skjuta till medel till försvarsbudgeten för att kompensera för den ekonomiska påfrestning som Försvarsmakten utsätts för i och med stabiliseringsinsatsen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3362 av Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att fastställa nationella mål för att kunna utvärdera de insatser som Sverige genomför i Mali och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta de initiativ som krävs för att säkerställa tillräcklig tillgång till Medevacförmåga (medicinsk evakuering) inom ramen för FN:s stabiliseringsinsats i Mali (Minusma) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsökningar och tillkännager detta för regeringen.